

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
_____ Олександр ГОЛОВКО
« ___ » _____ 2023 р..

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
за фахом «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»
Освітньо-професійна програма
«Міжнародна інформація та міжнародні комунікації»
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародних відносин,
міжнародної інформації та безпеки
Протокол № 9__ від 21.02. 2023 р.

Затверджено на засіданні науково-
методичної комісії факультету
міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу
Протокол № 7 від 22.02. 2023 р.

Затверджено на засіданні Вченої
ради факультету міжнародних
економічних відносин та
туристичного бізнесу
Протокол № 7 від 23.02.2023 р.

Харків – 2023

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 7AFDA0070000000000000000000000001
Підписувач ГОЛОВКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ
Дійсний з 01.09.2022 13:31:33 по 31.08.2024 23:59:59

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

0102-188 від 29.03.2023

Програма комплексного атестаційного екзамену за фахом «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Освітньо-професійна програма «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації».

Укладачі: д. і. н., доц. Миколенко Д.В.;
д. соц. н., проф. Хижняк Л.М.;
к. політ. н. Солових Є. М.;
к. т. н., доц. Харченко І.М;
к. політ. н. Застава І.В.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Комплексний атестаційний екзамен грає важливу роль у завершальній стадії формування і оцінки теоретичної підготовки фахівців.

Комплексний атестаційний екзамен – це комплексна перевірка програмних результатів навчання з фахових дисциплін, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації» та передбачених відповідним навчальним планом. Він проводиться для студентів 4 курсу денної форми після завершення останнього семестру навчання.

Програма комплексного атестаційного екзамену – це основний науково-методичний документ, що регламентує зміст атестаційного екзамену за фахом. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної професійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з профільюючих дисциплін освітньо-професійної програми «Міжнародна інформація та міжнародні комунікації».

Комплексний атестаційний екзамен передбачає перевірку досягнення наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1 – знання про природу, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також про природу та джерела зовнішньої політики держав і діяльність інших учасників міжнародних відносин;

ПРН 2 – знання про природу та механізми міжнародних комунікацій;

ПРН 3 – знання про природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях;

ПРН 4 – розуміння процесу опису та оцінювання міжнародної ситуації, використання різних джерел інформації про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси;

ПРН 5 – розуміння принципів використання теоретичних знань з міжнародних відносин, зовнішньої політики, міжнародної безпеки та конфліктів, міжнародної регіоналістики при вирішенні практичних завдань;

ПРН 8– знання основ ведення фахових дискусій із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій;

ПРН 9– знання основ сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у сфері міжнародних відносин.

ПРН 10 – збирати, обробляти й упорядковувати великий обсяг інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав.

ПРН 11 – визначати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні, юридичні, економічні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобальних процесів.

ПРН 12 – проводити самостійні дослідження проблем міжнародних відносин із використанням наукових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів.

ПРН 13 – аналізувати та оцінювати концептуальні підходи до вирішення проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики.

ПРН 16 – володіти основами ведення фахових дискусій із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій;

ПРН 17 – володіти основами сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у сфері міжнародних відносин.

ПРН 18 – аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, готувати інформаційні та аналітичні документи, із дотриманням правил їх оформлення.

ПРН 19 – оцінювати події міжнародного життя, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.

ПРН 20 – здійснювати діяльність у дипломатичній та інших суміжних до міжнародного співробітництва сферах.

ПРН 21 – здійснювати самостійні індивідуальні та групові дослідження в сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, регіонознавства та міжнародних комунікацій, готувати та оприлюднювати звіти про результати досліджень.

ПРН 23 – вести ділові бесіди у сфері міжнародних відносин і зовнішньої політики;

ПРН 24 – брати участь у фахових дискусіях із проблем міжнародних відносин, зовнішньої політики та міжнародних комунікацій, поважати точку зору опонентів;

ПРН 25 – використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері міжнародних відносин;

ПРН 26 – використовувати методологічні основи формування інформаційної політики держави;

ПРН 27 – використовувати основні форми і засоби масової комунікації, методи та технології зв'язків з громадськістю в міжнародних відносинах;

ПРН 28 – забезпечувати діяльність прес-служб зовнішньо-політичних відомств;

ПРН 29 – застосовувати методи та засоби забезпечення міжнародної інформаційної безпеки;

ПРН 30 – застосовувати основні методи та засоби міжнародної комунікації та організації інформаційних кампаній.

Критерії оцінювання письмових відповідей на комплексному атестаційному екзамені.

Комплексний атестаційний екзамен проводиться по білетах, кожен з яких включає 100 тестових завдань. За кожну вірну відповідь на тестове завдання студент отримує 1 бал. Загальна кількість балів, отримана студентом, переводиться у чотирьохрівневу шкалу оцінювання наступним чином:

- відмінно – 90-100 балів;
- добре – 70-89 балів;
- задовільно – 50-69 балів;
- незадовільно – 0-49 балів.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Тестові завдання до комплексного атестаційного екзамену складаються з завдань за наступними дисциплінами:

1. Теорія і практика комунікацій.
2. Теорія міжнародних відносин.
3. Міжнародна інформація.
4. Міжнародні відносини та світова політика.
5. Дипломатична та консульська служба.
6. Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах.

ОСНОВНІ ТЕМИ КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ:

Дисципліна «Теорія і практика комунікацій»

Тема 1. Витоки та основні підходи до теорії комунікації.

Експансія комунікативних технологій у сучасному світі. Основні значення поняття «комунікація». Інформація і комунікація. Інформаційно-комунікативна індустрія як соціальний інститут. Схема, елементи комунікації. Джерела інформації та носії. Основні функції комунікації. Процес розвитку засобів комунікації.

Уявлення про комунікацію як про процес і структуру. Структурні моделі комунікації. Перші підходи до розуміння комунікацій. Сучасні теорії комунікації. Інтераціоналістський підхід до розуміння соціальної комунікації. Технократична група теорій комунікації.

Тема 2. Процес комунікації. Моделі комунікації.

Процес комунікації та його елементи. Одиниці аналізу комунікації. Основні поняття і терміни, використовувані для аналізу комунікативного процесу та його елементів. Кодування і декодування в масово-комунікаційних процесах. Комунікатори і комуніканти як суб'єкти комунікації. Комунікатори як творці інформаційних продуктів. Типи комунікаторів.

Структурні моделі комунікації. Специфіка моделі комунікації за Лассуеллом.

Тема 3. Комунікативні бар'єри.

Поняття «комунікативні бар'єри». Множинність класифікацій комунікативних бар'єрів.

Технології подолання комунікативних бар'єрів.

Тема 4. Види комунікації: вербальна, невербальна, паравербальна.

Вербальна комунікація: форми, контексти. Стратегії вербального впливу.

Невербальна комунікація, її сутність та види. Невербальні компоненти комунікації. Види невербальної комунікації: кінетика, проксемика, хронеміка, окулістика, такесика та сенсорика. Невербальні компоненти комунікації: погляд,

дотики, жести. Способи взаємозв'язку між вербальною і невербальною комунікацією.

Сутність і засоби паравербальної комунікації.

Тема 5. Рівні комунікації.

Загальна характеристика та особливості міжособистісних, групових, масових, публічних, організаційних комунікацій.

Джерело, канал, час передачі повідомлення, характер регулювання соціальних комунікацій за різними рівнями.

Дисципліна «Теорія міжнародних відносин»

Тема 1. Світова політика та міжнародні відносини як об'єкт вивчення.

Співвідношення категорій «міжнародні відносини», «міжнародна політика», «світова політика». Теорія міжнародних відносин у структурі соціально-гуманітарних наук; методи вивчення міжнародних відносин.

Тема 2. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки. Геополітичні концепції міжнародних відносин.

Зовнішньополітичні концепції в політичній думці Стародавнього світу. Формування й розвиток реалістичних уявлень про міжнародні відносини в політичній думці епохи Відродження й Нового часу. Генезис ліберальної концепції міжнародної політики. Марксизм та міжнародні відносини. Генезис геополітики. Німецька школа геополітики. Британська школа геополітики. Північноамериканська школа геополітики.

Тема 3. Теоретичні дослідження міжнародних відносин в політичній науці 40-60-х рр. та у 70-90-х роках ХХ ст.

Політичний ідеалізм в теорії та практиці міжнародних відносин. Політичний реалізм в США. Політичний реалізм у Західній Європі. Модерністські концепції міжнародних відносин. Неоліберальні концепції міжнародних відносин. Становлення неореалізму. Постмодерністські та немарксистські концепції міжнародних відносин. Теоретичні концепції міжнародної інтеграції. Формування теорії міжнародних режимів.

Тема 4. Теоретичні дискусії з проблем міжнародних відносин після закінчення „холодної війни”.

Концепція „кінця історії” Ф. Фукуяма. Концепція „зіткнення цивілізацій” С. Хантігтона. Геополітичні концепції З. Бжезинського. Світ-системний аналіз І. Валлерстайна.

Тема 5. Теоретичні основи вивчення та врегулювання міжнародних конфліктів.

Сутність та типологія міжнародних конфліктів. Структура і процес розвитку міжнародних конфліктів. Шляхи мирного врегулювання міжнародних конфліктів.

Тема 1. Основні поняття міжнародних інформаційних відносин.

Міжнародні інформаційні відносини. Глобальне інформаційне суспільство. Глобальна інформаційна інфраструктура. Міжнародний інформаційний простір. Міжнародний обмін інформацією. Міжнародна інформаційна політика. Формування міжнародних інформаційних відносин як спеціалізованої галузі міжнародного співробітництва. Основні поняття міжнародних інформаційних відносин. Принципи міжнародних інформаційних відносин. Суб'єкти та об'єкти міжнародних інформаційних відносин. Проблема асиметрії інформаційного розвитку та «інформаційний розрив».

Тема 2. Інформаційна парадигма глобального розвитку.

Концептуальні підходи до вивчення феномену глобалізації комунікації. Наукові теорії трансформації міжнародних відносин на основі феномену глобалізації комунікації. Теоретичні і прикладні аспекти становлення та розвитку глобального інформаційного суспільства. Моделі становлення інформаційного суспільства. Міжнародні, регіональні та національні стратегії побудови інформаційного суспільства.

Тема 3. Міжнародна інформаційна діяльність. Інформаційна діяльність світових та регіональних міжнародних організацій.

Міжнародна інформаційна діяльність: поняття, види та її основні напрями. Мета та функції міжнародної інформаційної діяльності. Міжнародні договори і угоди в галузі інформації. Роль міжнародної інформації в системі ООН. Діяльність Комітету ООН з інформації. Основні функції Департаменту суспільної інформації ООН. Діяльність інформаційних центрів ООН. Роль ЮНЕСКО у вирішенні світових інформаційних проблем. Стратегії ЮНЕСКО у галузі інформації і комунікації.

Тема 4. Інформаційні війни.

Виникнення терміну «інформаційна війна». Стратегічне інформаційне протиборство. Завдання і мета інформаційних війн. Методи і способи ведення інформаційних війн. Історія розвитку технології ведення інформаційної війни. Покоління сучасних інформаційних війн. Види інформаційних війн: психологічна війна, кібервійна, мережева війна, ідеологічна диверсія тощо. Форми ведення інформаційної боротьби у сучасних інформаційних війнах.

Тема 5. Інформаційна безпека.

Поняття та сутність інформаційної безпеки країни. Механізм забезпечення національної інформаційної безпеки. Державна політика України в сфері національного інформаційного простору. Національні інтереси в інформаційній сфері. Політика формування національного інформаційного простору. Інформаційна безпека у сучасному світі. Стратегія інформаційної безпеки. Класифікація інформації за ступенем її таємності. Міжнародний аспект захисту інформації.

Дисципліна: «Міжнародні відносини та світова політика»

Тема 1. Основні параметри сучасної системи міжнародних відносин. Європейська система міжнародних відносин на початку XXI ст.

Європейська система міжнародних відносин на початку XXI ст. Концептуалізація міжнародних відносин. Глобальні тенденції світової політики. Перехідний період від біполярної системи міжнародних відносин наприкінці XX – на початку XXI ст. Європейська система міжнародних відносин: базові компоненти та динаміка розвитку. Організація безпеки та співробітництва в Європі. ЄС: процес розширення та новітні трансформаційні процеси. Брекзит 2016 р. – вихід Великої Британії з ЄС. НАТО у 1999 – 2018 рр. Рада Європи і розширення просторових рамок діяльності. Проблеми військової безпеки в Європі. Вплив економічної кризи 2008-2013 рр. на міжнародні відносини в Європі. Балканський регіон після розпаду СФРЮ. Загострення дискусій в ЄС з ключових питань міжнародних відносин.

Тема 2. Міжнародні відносини на пострадянському просторі.

Основні параметри пострадянського простору. Феномен «нової Східної Європи». Економічно-соціальні характеристики пострадянського простору та інтеграційні процеси. Утворення та діяльність Співдружності Незалежних Держав (СНД). Особливості зовнішньополітичного вектору Естонії, Латвії, Литви. Закавказький регіон у міжнародних відносинах. Євразійське економічне співтовариство та Митний союз. Проблеми безпеки та військово-політична взаємодія в регіоні. Організація договору про колективну безпеку. Поза регіональні актори (ЄС, США, Китай) на пострадянському просторі.

Тема 3. Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці.

Загальна характеристика регіональних систем міжнародних відносин. Близькосхідний конфлікт. Революції в арабських країнах 2011 р. Зовнішньополітичні наслідки «Арабської весни». Громадянська війна в Сирії та її вплив на сучасні міжнародні відносини. Сучасна зовнішня політика Ірану. Посилення Туреччини та її регіональна політика у 2000-х рр. Ситуація в Афганістані. Становище держав Африки у сучасній системі міжнародних відносин, Економічне співтовариство країн Західної Африки. Африканська політика провідних західних держав. Політика КНР в Африці.

Тема 4. Міжнародні відносини в Азії та АТР.

Загальна характеристика регіональних систем міжнародних відносин в Азії та АТР, Зовнішня політика Індії на сучасному етапі. Проблема індійсько-пакистанських відносин. Зовнішня політика Пакистану. Фактор ядерного статусу Індії та Пакистану. Регіональна політика КНР. Основи зовнішньої політики держав Південної Азії. Проблеми безпеки в АТР. Корейський півострів в системі міжнародних відносин. Перша зустріч лідерів КНДР та Південної Кореї (2018). Сучасна зовнішня політика Японії. Діяльність АСЕАН. Прийняття Статуту АСЕАН (2007). Шанхайська організація співробітництва. Основні параметри зовнішньої політики Австралії та Нової Зеландії.

Тема 5. Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин.

Зовнішньополітична доктрина США на сучасному етапі. Прагнення збереження світового лідерства. Зовнішня політика адміністрації Д. Буша-молодшого. Теракти 11 вересня 2001 р. в Нью-Йорку та їх міжнародні наслідки. «Нова стратегія безпеки США» 2002 р. Вторгнення США в Ірак. Експорт демократії («кольорові революції»). Вихід США з системи ПРО. Концепція американського світового лідерства в зовнішній політиці Б. Обама. Наміри та крах проведення політики «перезавантаження» у відносинах з Росією. Зміни іракського вектору зовнішньої політики США. Корегування зовнішньої політики адміністрацією Д. Трампа. Загострення американсько-китайських відносин. Сутність ситуації «взаємного гарантованого економічного знищення» у відносинах США та Китаю. Основи зовнішньої політики Канади. Міжамериканська система міжнародних відносин. Організація американських держав. Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА). Латинська Америка в системі сучасних міжнародних відносин.

Тема 6. Зовнішня політика України.

Правові засади зовнішньої політики незалежної України. Закон України про національну безпеку 2003 р. Закон України про засади внутрішньої та зовнішньої політики України 2010 р. Українські національні інтереси та їх забезпечення у вітчизняній міжнародній діяльності. Відносини України та Російської Федерації періоду незалежності. Інтереси й стратегії України та Росії. Етапи українсько-російських відносин. Проблеми українсько-російських відносин та механізми їх подолання. Пріоритети діяльності України на пострадянському просторі. Інтереси України щодо країн пострадянського простору. Політика України щодо інтеграційних проєктів на пострадянському просторі: СНД, ЄврАзЕС, союзної держави Росії та Білорусі. ГУУАМ: мета, основні напрями і перспективи діяльності. Інтереси України в ГУУАМ. Українсько-американські відносини. Місце США та України у системі зовнішньополітичних пріоритетів. Етапи українсько-американських відносин. Проблеми українсько-американських відносин та механізми їх подолання. Європейський Союз та країни Західної Європи у зовнішній політиці України. Відносини України та ЄС. Політика ЄС стосовно України. Інтереси України щодо ЄС. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України та ЄС. Відносини України з країнами Західної Європи. Ключові інтереси України щодо країн Західної Європи. Відносини України з Німеччиною, Францією, Великобританією. Відносини України з Італією, Іспанією, Португалією, країнами Північної Європи.

Тема 1. Вимоги до професії дипломата. Дипломатичні ранги.

Перелік знань, які належать до кола функціональних обов'язків дипломата: спеціальні, професійні навички, особисті якості. Дипломатія і стратегічна розвідка.

Дипломатичні класи та ранги. Дипломатичні ранги, які вживаються в діяльності української дипломатичної служби. Правова процедура їх присвоєння.

Тема 2. Порядок визнання держав, встановлення дипломатичних відносин та їх завершення.

Встановлення дипломатичних відносин. Сутність дипломатичного представництва держави. Процедура відкриття дипломатичного представництва. Глава дипломатичного представництва, його завдання та функції.

Тема 3. Дипломатичне представництво, його організація і форми роботи. Дипломатичне листування.

Особливості функціонування та завдання дипломатичного представництва. Персонал дипломатичного представництва. Розташування дипломатичного представництва. Структура дипломатичного представництва, функції його відділів.

Тема 4. Дипломатія – інститут та інструмент зовнішньої політики України.

Поняття та завдання дипломатичної служби. Функції та система органів дипломатичної служби. Персонал дипломатичної служби. Міністерство закордонних справ України: поняття, функції та структура, Департамент консульської служби, представництва МЗС на території України. Закордонні дипломатичні установи України. Функціональні місії у складі посольств. Постійні представництва України при міжнародних організаціях.

Тема 5. Консульська служба. Задачі й функції консульських установ за кордоном стосовно громадян України.

Поняття, завдання та система органів консульської служби України. Функції та структура консульської установи. Головна місія консульств. Особливості роботи консульських установ у прикордонній зоні з ЄС. Здійснення нотаріальних дій та легалізація документів.

Дисципліна: «Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах»

Тема 1. Інформаційно-аналітична діяльність (ІАД) в структурі інформаційної діяльності.

Інформація як основа вивчення інформаційно-аналітичної діяльності. Поняття про інформаційну, аналітичну, інформаційно-аналітичну діяльність (ІАД). Види ІАД. Методи ІАД. Рівні ІАД. Функції ІАД. Об'єкт та предмет інформаційно-аналітичної роботи. Процес ІАР і його основні стадії. Джерела інформації. Відкриті та закриті джерела та їх різновиди. Джерела виявлення інформації. Основні вимоги до джерел інформації.

ІАД в структурі міжнародних відносин. Інформаційний пошук. Регламент інформаційного пошуку: іменний, посилковий, семантичний, ситуаційний методи. Дезінформація та її види.

Тема 2. Зміст інформаційно-аналітичної роботи (ІАР).

Інформаційно-аналітичні дослідження як вихідне поняття ІАД. Етапи ІАД дослідження. Організація ІАР. Засоби ІАР. Інтелектуальні засоби. Технічні засоби. Використання автоматизованих банків даних, інформаційних мереж і комунікацій. Автоматизоване робоче місце аналітика. Експертні системи. Поняття, види, форми і завдання інформаційно-аналітичних досліджень. Стратегія аналітичної роботи (головні принципи).

Етапи інформаційно-аналітичних досліджень. Визначення проблемної ситуації. Формулювання мети і завдань дослідження. Розробка гіпотез, вибір моделей. Розробка програми, робочого плану й інструментарію дослідження. Основи обробки вхідних інформаційних потоків та видачі аналітичної продукції. Оцінка достовірності інформації. Верифікація інформації.

Технологічні аспекти інформаційно-аналітичних досліджень. Вихідна інформація для інформаційно-аналітичних досліджень. Документ, його види та класифікація. Первинно-документний та вторинно-документний рівень інформації. Різновиди первинних і вторинних документів. Бібліографічні документи. Структура і функції документа.

Тема 3. Методологічні аспекти ІАД.

Метод, методологія, методика. Співвідношення методології і методики. Принципи і методи дослідження міжнародної інформації. Системний підхід в інформаційно-аналітичних дослідженнях. Методи та методики, що становлять основу інформаційно-аналітичних досліджень. Методи розробки гіпотез і вимоги до них. Наукова, загальна, робоча гіпотеза. Характеристика комплексних методів досліджень та базові аналітичні методики (моделювання, екстраполяція, методи експертних оцінок, «мозкового штурму», метод Дельфі).

Контент-аналіз як формалізований метод аналізу документів. Основні характеристики, принципи та види контент-аналізу. Івент-аналіз. Когнітивне картування. Припущення і передбачення в інформаційно-аналітичній діяльності. Сутність і зміст наукового передбачення. Класифікація методів прогнозування. Типологія прогнозів у сфері міжнародних відносин.

Тема 4. Методи аналітико-синтетичної обробки первинної інформації.

Аналітико-синтетична обробка документів як відображення загальних закономірностей розумового процесу. Інформаційний аналіз. Інформаційно-пошукові системи: традиційні (бібліотечні каталоги, бібліографічні та фактографічні картотеки, бібліографічні покажчики, різноманітні інформаційні видання) і нетрадиційні (бібліографічні, реферативні та фактографічні бази даних). Загальнонаукові методи в процесах аналітико-синтетичної обробки документів:

аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування тощо. Методи статистичного аналізу: кореляційний аналіз, факторний аналіз.

Тема 5. Інформаційно-аналітична робота в закордонних установах.

Основи організації державної роботи по збиранню та аналізу зовнішньополітичної інформації. Основні джерела інформації, які використовують співробітники закордонних представництв. Головні умови до зовнішньополітичної інформації.

Дезінформація, направлена інформація. Кулуарна дипломатія як спосіб збирання інформації. Дипломатичні документи. Види інформаційних документів, які готуються у посольствах, генеральних консульствах та торговельних представництвах.

Специфічні особливості інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади. Функції зовнішньої розвідки. Види розвідувальної інформація. Оцінка розвідувальної інформації. Достовірність, актуальність і повнота розвідувальної інформації. Відповідальність, аналітичний рівень та цінність розвідувальної інформації. Особливості розвідувальної інформації.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

ДО КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Дисципліна: «Теорія і практика комунікацій»

1. Основні значення поняття «комунікація».
2. Схема, елементи комунікації.
3. Основні функції комунікації.
4. Процес розвитку засобів комунікації.
5. Уявлення про комунікацію як про процес і структуру.
6. Структурні моделі комунікації.
7. Перші підходи до розуміння комунікацій.
8. Сучасні теорії комунікації.
9. Поняття «комунікативні бар'єри». Множинність класифікацій комунікативних бар'єрів.
10. Технології подолання комунікативних бар'єрів.
11. Вербальна комунікація: форми, контексти.
12. Стратегії вербального впливу.
13. Невербальна комунікація, її сутність та види.
14. Невербальні компоненти комунікації. Види невербальної комунікації: кінетика, проксемика, хронеміка, окулістика, такесика та сенсорика.
15. Невербальні компоненти комунікації: погляд, дотики, жести.
16. Способи взаємозв'язку між вербальною і невербальною комунікацією.
17. Сутність і засоби паравербальної комунікації.

18. Загальна характеристика міжособистісних, групових, масових, публічних, організаційних комунікацій.

19. Особливості міжособистісних, групових, масових, публічних, організаційних комунікацій.

20. Джерело, канал, час передачі повідомлення, характер регулювання соціальних комунікацій за різними рівнями.

Дисципліна: «Теорія міжнародних відносин»

1. Проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики в історії соціально-політичної думки.

2. Ліберальна концепція міжнародних відносин.

3. Геополітичні концепції міжнародних відносин.

4. Німецька школа геополітики.

5. Британська школа геополітики.

6. Північноамериканська школа геополітики.

7. Життєвий простір Ф.Ратцеля.

8. Основні етапи становлення та еволюції концепції Хартленда Х.Маккіндера.

9. Морська могутність у поглядах А.Мехена.

10. Основні фактори геополітичної сили в ідеях Н.Спайкмена.

11. Політичний ідеалізм в теорії та практиці міжнародних відносин.

12. Політичний реалізм в США та в Західній Європі.

13. Модерністські концепції міжнародних відносин.

14. Неоліберальні концепції міжнародних відносин.

15. Постмодерністські та неомарксистські концепції міжнародних відносин.

16. Теоретичні концепції міжнародної інтеграції.

17. Концепція «кінця історії» Ф. Фукуями.

18. Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона.

19. Світ-системний аналіз І.Валлерстайна.

20. Сутність та типологія міжнародних конфліктів.

Дисципліна: «Міжнародна інформація»

1. Основні риси інформаційної цивілізації.

2. Суб'єкти та об'єкти інформаційних відносин.

3. Основні види інформаційної діяльності.

4. Види інформації за змістом.

5. Міжнародна інформаційна діяльність.

6. Міжнародний інформаційний простір.

7. Визначення міжнародної інформації та її функції.

8. Визначення джерел інформації.

9. Класифікація джерел інформації.
10. Міжособистісні джерела інформації.
11. Опосередковані джерела інформації.
12. Джерела загального характеру.
13. Джерела спеціальної та персональної інформації.
14. Закриті та конфіденційні джерела інформації.
15. Основні принципи міжнародного інформаційного права.
16. Міжнародні документи, які гарантують права людини на інформацію.
17. Поняття інформаційної безпеки.
18. Міжнародна інформаційна безпека.
19. Основні напрями міжнародного співробітництва в області забезпечення інформаційної безпеки.
20. Поняття інформаційної зброї.

Дисципліна: «Міжнародні відносини та світова політика»

1. Міжнародні відносини та зовнішня політика другої половини 40-х - у 60-х рр. ХХ ст.
2. Світова політика у 70-х – 80-х рр. ХХ ст.
3. Завершення «холодної війни» та основні тенденції розвитку світової політики наприкінці 80 на початку 90-х рр. ХХ ст.
4. Процеси європейської інтеграції у другій половині ХХ ст.
5. Американська система міжнародних відносин другої половини ХХ – початку ХХІ ст.
6. Система міжнародних відносин Центрально-Східної Європи у другій половині ХХ ст.
7. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході та в Африці доби біполярної системи міжнародних відносин:
8. Міжнародні відносини в Азії та АТР у другій половині ХХ ст.
9. Основні параметри сучасної системи міжнародних відносин.
10. Міжнародні відносини на пострадянському просторі.
11. Європейська система міжнародних відносин на сучасному етапі.
12. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході та в Африці.
13. Міжнародні відносини у Південній Азії та АТР.
14. Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин на сучасному етапі.
15. Зовнішня політика України від проголошення незалежності до наших днів.

Дисципліна: «Дипломатична та консульська служба»

1. Становлення й розвиток дипломатії та дипломатичної служби в Україні.
 2. Центральні (внутрішні) конституційні органи зовнішніх зв'язків, їх завдання та функції.
 3. Закордонні органи зовнішніх зв'язків, їх види та особливості їхньої практичної діяльності.
 4. Спеціалізовані органи зовнішніх зв'язків. Особливості їх функціонування.
 5. Порядок та процедура призначення посла та консула на посаду.
 6. Роль і значення постійних представництв при міжнародних організаціях.
- Структура і персонал. Привілеї та імунітети.
7. Поняття й види міжнародних конференцій та нарад. Організація їх роботи.
 8. Структура та методи роботи Міністерства закордонних справ України.
 9. Розкрити значення «імунітет від юрисдикції».
 10. Розкрити поняття «особиста недоторканність».
 11. Види й структура дипломатичних представництв за кордоном.
 12. Персонал дипломатичних представництв та його категорії. Дипломатичні ранги України.
 13. Функції дипломатичних представництв, принципи і засоби їх виконання.
 14. Особисті привілеї та імунітети персоналу дипломатичного представництва: повні і обмежені.
 15. Особливості встановлення консульських відносин. Призначення консульської служби, її цілі і завдання.
 16. Початок і завершення консульської місії.
 17. Процедура призначення консула в посаду.
 18. Консульські установи: їх класифікація, правової статус і особливості діяльності.
 19. Обов'язки посадових осіб консульського представництва.
 20. Структура дипломатичного представництва за кордоном.

Дисципліна: «Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах»

1. Завдання ІАД у системі міжнародних відносин.
2. Критерії оцінки аналітичної інформації.
3. Джерела інформації. Дезінформація.
4. Основні етапи інформаційно-аналітичного дослідження.
5. Засоби інформаційно-аналітичної роботи.
6. Документні ресурси та їх види.
7. Первинно-документний та вторинно-документний рівні інформації.
8. Методи та підходи в інформаційно-аналітичних дослідженнях.
9. Методи розробки гіпотез і вимоги до них.

10. Базові аналітичні методики.
11. Припущення і передбачення в інформаційно-аналітичній діяльності.
12. Основи аналітико-синтетичної обробки документної інформації.
13. Методи аналітико-синтетичної обробки даних.
14. Контент-аналіз як метод інформаційно-аналітичних досліджень.
15. Івент-аналіз як метод інформаційно-аналітичних досліджень.
16. Методи прогнозування.
17. Узагальнення як метод опрацювання інформації.
18. Інформаційно-аналітичні структури.
19. Основні завдання державних інформаційно-аналітичних структур України в галузі міжнародних відносин.
20. Забезпечення органів державної влади розвідувальною інформацією. Види та особливості розвідувальної інформації.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Дисципліна: «Теорія і практика комунікацій»

1. Бистрицький Є., Пролеєв С., Зимовець Р. Комунікація і культура в глобальному світі. К.: Дух і літера, 2020. 416 с.
2. Богомаз К. Ю. Методологічні орієнтири вивчення соціальних комунікацій в умовах інформаційного суспільства: монографія / К. Ю. Богомаз, Ю. С. Кравцов; Дніпров. держ. техн. ун-т. Кам'янське: ДДТУ, 2019. 163 с.
3. Гаврилюх Н. Феномен соціальної комунікації в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ena.lp.edu.ua>.
4. Даниленко С. І. Громадянський вимір комунікаційної революції: Модернізація суспільних комунікацій від друкарського верстата до соціальних мереж. Моногр. Київ: ІМВ. 2010. 310 с.
5. Досенко А. Комунікаційні платформи: сучасне бачення. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2021. № 12(1). С. 101-110.
6. Ефективна комунікація в запитаннях та відповідях. Режим доступу: <https://i.factor.ua/journals/ot/2019/august/issue-16/1/article-70333.html>.
7. Зернецька О. В. Глобальна комунікація / НАН України, Ін-т всесвіт. історії. Київ: Наук. думка, 2017. 348 с.
8. Нечаєнко Т. В. Теоретичні засади дослідження мовної комунікації: культурологічний аспект. *Альманах «Культура і сучасність»*. 2018. № 2. С. 48-52.
9. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.
10. Пугач Л. Ю. Соціально-комунікаційні складові комунікативної моделі. *Молодий вчений*. 2019. № 1 (65). С. 150-156.

11. Хамітов Н. В. Комунікація // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [онлайн] / гол. редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=4422.

12. Холод О. Соціальні комунікації: тенденції розвитку: навч. посіб. 2-ге вид., переробл. і доп. К.: Видавництво «Білий Тигр», 2018. 370 с.

13. Храбан Т., Храбан І. Комунікативно-компенсаторні процеси в соціальних мережах. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2020. № 11(2). С. 58–69.

14. Чекмишев О. В. Методи конвертованих досліджень соціальних комунікацій: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 336 с.

15. Шляхи підвищення ефективності функціонування соціальних комунікацій в умовах посилення глобальних інформаційних впливів / [В. Горovий та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ: Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2018. 276 с.

Дисципліна: «Теорія міжнародних відносин»

1. Зовнішня політика у постбіполярному світі (аналіз. проблеми. прогнози): Монографія / Наукова редакція д.і.н., проф. С.С.Трояна. К., 2014. 189 с.

2. Зовнішня політика України – 2014: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г.М. Перепелиці, О.В. Потехіна. К. : ВД «Стилос», 2015. 326 с.

3. Козинець І. П. Постійна структурована співпраця з питань безпеки та оборони ЄС: перспективи для України / І. П. Козинець, В. С. Клименко // *Воєнно-історичний вісник*. 2017. № 4 (26). С. 138–143.

4. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навчальний посібник / за ред. М.З. Мальського, Ю.М. Мороза. К.: Знання, 2010. 463 с.

5. Основи зовнішньої політики України: підручник / Ю. В. Пунда, І. П. Козинець та ін. К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018. 240 с.

6. Основи теорії міжнародних відносин: навч. посібник / Я. Б.Турчин, Л. О. Дорош, М. В. Здровега, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька, О. В. Кукарцев, Ю. Р. Лемко, Ю. Я. Тишкун. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 244 с.

7. Фукуяма, Ф. Конец истории и последний человек / Ф. Фукуяма. М.: Издательство "АСТ", 2017. 576 с.

Дисципліна: «Міжнародна інформація»

1. Міжнародна інформація: терміни і коментарі: навч. посіб. / Є.А. Макаренко [та ін.]; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К: Центр вільної преси, 2016. 518 с.

2. Харченко І. М. Проблеми побудови консолідованих стратегій управління корпоративною інформаційною безпекою в регіоні ЕМЕА / С.В. Лубенець, І.М.

Харченко, Л.В. Новікова // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Серія: «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2021. Вип. 14. С. 24-35.

3. Шуляк А.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. Луцьк: Вежа-друк, 2020. 274 с.

4. Глосарій: навчальний енциклопедичний словник-довідник з питань інформаційної безпеки / за заг. редакцією проф. А.М. Шуляк., 2019. 580 с.

5. Карпчук Н.П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації: навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти / Н. П. Карпчук. Луцьк, 2018. 514 с.

6. Харченко І. М. Основні засоби інформаційного протиборства та інформаційної війни як явища сучасного міжнародного політичного процесу / І.М. Харченко, С.О. Сапогов, В.М. Шамраєва, Л.В. Новікова // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2017. Вип. 6. С. 77-81.

7. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність / В. М. Варенко. К.: Талком, 2014. 416 с.

8. Захарова В.І. Основи інформаційно-аналітичної діяльності / В.І. Захарова, Л.Я Філіпова. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 336 с.

9. **Муковський І.Т.** Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч. посіб. / Муковський І.Т., Міщенко А.Г., Шевченко М.М. К.: Кондор, 2012. 224 с.

10. Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору: кол. моногр. / за заг. ред. Є.Б. Тихомирової. Луцьк: ВМА «Терен», 2012. 354 с

11. Запорожець О.Ю. Міжнародна інформація. Конспект лекцій. К.: Центр вільної преси, 2010. 38 с.

12. Гондюл В.П. Вступ до спеціальності «Міжнародна інформація»: підручник / В.П. Гондюл, М.М. Рижков, О.М. Андреева. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. 383 с.

13. Почепцов Г.Г. Інформаційна політика: навч. посіб. для студентів ВНЗ, аспірантів, викладачів. - 2-ге вид., стер. / Почепцов Г.Г., Чукут С.А. К.: Знання, 2008. 663с.

14. Боднар І. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах. Навчальний посібник для самостійного вивчення курсу. Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2007. 280 с.

15. Кудрявцева С.П., Колос В.В. Міжнародна інформація. Навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. 400 с.

16. Боднар І. Р. Інформаційна безпека як основа національної безпеки. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/141443493.pdf> (дата звернення: 17.02.2023).

17. Доктрина інформаційної безпеки України. Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/ru/documents/100.html> (дата звернення: 17.02.2023).

18. Про інформаційні агентства: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1996. №47. С. 57-60.

19. Про інформацію: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1992. №48. С.1227-1462.

20. Про науково-технічну інформацію: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1993. №33. С. 843-851.

Дисципліна: «Міжнародні відносини та світова політика»

1. Брусиловська О. І., Коваль І. М. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н. е. – сер. XVII ст. н. е.): навч.-метод. посіб. Одеса: Одеськ. нац. ун-т імені І. І. Мечникова, 2013. 188 с.

2. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку XX ст.): Навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І. Плазова. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. 139 с.

3. Кіссінджер Г. Світовий порядок: роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Н. Коваль. Київ: Наш Формат, 2017. 319 с.

4. Кучик О. С. Зовнішня політика України: підручник. Львів, 2018. 446 с.

5. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети / за ред. І. Горобець І. Дудко, А. Киридон та ін. Київ, 2017. 436 с.

6. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки): підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. Київ: Либідь, 2014. 958 с.

7. Міжнародні відносини та світова політика / В. А. Манжола, О. А. Коппель, В. Ю. Крушинський та ін. Київ: Знання, 2014. 662 с.

8. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. / М. П. Требін, Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна та ін. Харків: Право, 2016. 540 с.

9. Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посіб. для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ. Київ, 2013. 677 с.

10. США і світ XXI століття: монографія / Пахомов Ю. М., Коваль І. М., Шергін С. О. та інші. Київ: Центр вільної преси, 2013. 620 с.

11. Шергін С. О. Політологія міжнародних відносин: навчальний посібник. 2-е вид., випр. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 256 с.

Дисципліна: «Дипломатична та консульська служба»

1. Григор'єва Т. Історія дипломатії: від давнини до кінця XVIII ст. : навч. посіб., Нац ун-т «Києво-Могилянська академія», 2014. 176 с.

2. Гуменюк Б.І., Щерба О.В. Сучасна дипломатична служба: навч. посібник. Київ: Видав-во «Либідь», 2010. 255 с.

3. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної і консульської служби: навч. посібник. Київ: Либідь, 2004. 248 с.

4. Макаренко Є. А., Рижков М. М., Ожеван М. А. Інноваційна дипломатія XXI століття: колективна монографія. Київ: Центр вільної преси, 2012. 408 с.

5. Репецький В. М. Дипломатичне і консульське право: підручник. 2-ге вид. Київ: Знання, 2006. 372 с.
6. Сардачук П. Д., Кулик О. П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: навч. Посібник. Київ: Україна, 2001. 176 с.
7. Сагайдак О.П., Сардачук П.Д. Посольство і консульство: організація і форми роботи: навч. посібник. ПНУ ім. Стефаника, ЛНУ ім. І. Франка. Київ: Знання, 2014. 317 с.
8. Сагайдак О.П. Дипломатичний протокол та етикет. Київ: Знання, 2010. 398 с.
9. Слабченко Є. Дипломатична історія України. Київ: Кліо, 2016. 496 с.
10. Тимошенко Н.Л. Ділова культура дипломата: навч. посіб. Київ: Знання, 2014. 199 с.
11. Федчишин С.А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення: монографія. Харків: ФІНН, 2011. 264 с.

Дисципліна: «Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах»

1. Харченко І. М. Проблеми побудови консолідованих стратегій управління корпоративною інформаційною безпекою в регіоні ЕМЕА / С.В. Лубенець, І.М. Харченко, Л.В. Новікова //Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Серія: «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». 2021. Вип. 14. С. 24-35.
2. Шуляк А.М. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навч. посіб. 2-е вид., перероб. і доп. Луцьк: Вежа-друк, 2020. 274 с.
3. Глосарій: навчальний енциклопедичний словник-довідник з питань інформаційної безпеки / за заг. редакцією д. політ. н., проф. А.М. Шуляк., 2019. 580 с.
4. Міжнародна інформація: терміни і коментарі: навч. посіб. / Є.А. Макаренко [та ін.]; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К: Центр вільної преси, 2016. 518 с.
5. Карпчук Н.П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації: навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти / Н. П. Карпчук. Луцьк, 2018. 514 с.
6. Харченко І. М. Основні засоби інформаційного протиборства та інформаційної війни як явища сучасного міжнародного політичного процесу / І.М. Харченко, С.О. Сапогов, В.М. Шамраєва, Л.В. Новікова // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. 2017. Вип. 6. С. 77-81.
7. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність / В. М. Варенко. К.: Талком, 2014. 416 с.
8. Захарова В.І. Основи інформаційно-аналітичної діяльності / В.І. Захарова,

Л.Я Філіпова. К.: «Центр учбової літератури», 2013. 336 с.

9. **Муковський І.Т.** Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: Навч. посіб. / Муковський І.Т., Міщенко А.Г., Шевченко М.М. К.: Кондор, 2012. 224 с.

10. Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору: кол. моногр. / за заг. ред. Є.Б. Тихомирової. Луцьк: ВМА «Терен», 2012. 354 с

11. Почепцов Г.Г. Інформаційна політика: навч. посіб. для студентів ВНЗ, аспірантів, викладачів. - 2-ге вид., стер. / Почепцов Г.Г., Чукут С.А. К.: Знання, 2008. 663с.

12. Боднар І. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах. Навчальний посібник для самостійного вивчення курсу. Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2007. 280 с.

13. Доктрина інформаційної безпеки України. Режим доступу: <https://mkip.gov.ua/ru/documents/100.html> (дата звернення: 17.02.2023).

14. Про інформацію: Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1992. №48. С.1227-1462.